

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ
УКРАЇНКИ
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів**

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

**підготовки бакалавра (на базі молодшого спеціаліста)
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійної програми Фінанси і кредит**

Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента **ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ** підготовки бакалавра (на базі молодшого спеціаліста), галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 072 *Фінанси, банківська справа та страхування*, за освітньо-професійною програмою *Фінанси і кредит*

Розробник: Стащук О. В., завідувач кафедри-професор кафедри фінансів, доктор економічних наук, професор

Силабус погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми _____ Наталія ПРОЦЬ

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фінансів

протокол № 7 від 27 лютого 2023 р.

Завідувачка кафедри:

Олена СТАЩУК

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна / заочна форма навчання	07 Управління та адміністрування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, Фінанси і кредит перший (бакалаврський на базі молодшого спеціаліста)	Нормативна
Кількість годин / кредитів <u>120</u> / 4		Рік навчання 1
		Семестр 2-ий
		Лекції Денна 32 год Заочна 12 год
		Практичні (семінарські) Денна 36 год. Заочна 10 год Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год.
		Консультації Денна 8 год. Заочна 14 год
ІНДЗ: <u>немає</u>		Самостійна робота Денна 44 год. Заочна 84 год
		Форма контролю: іспит
Мова навчання	українська	

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

ПП: СТАЩУК ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА

Науковий ступінь: доктор економічних наук

Вчене звання: професор

Посада: завідувач кафедри-професор кафедри фінансів

Мобільний телефон: +38 (050) 674-85-78

E-mail: Staschuk.Olena@vnu.edu.ua

Електронний розклад: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Анотація курсу. Освітня компонента «Фінансова безпека суб'єктів господарювання» належить до переліку нормативних дисциплін підготовки бакалавра та спрямована на формування у здобувачів системи сучасних теоретичних знань про основи фінансової безпеки суб'єктів господарювання як складової фінансової безпеки держави, а також набуття практичних навичок із методики оцінювання рівня фінансової безпеки підприємств та визначення напрямів мінімізації загроз фінансовій безпеці підприємств. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання набуває особливої актуальності у період фінансово-економічної нестабільності, воєнного стану, що пов'язано із

суб'єктами господарювання ліквідності та платоспроможності, нестабільністю курсу національної грошової одиниці, інфляцією тощо.

Пререквізити. Знання з фінансів та/або фінансів суб'єктів господарювання, загальні та фахові знання, отримані на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

Постреквізити. Вивчення курсу сприятиме підготовці до складання атестаційного іспиту зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» та підготовці до предметного тесту з обліку та фінансів єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра.

Мета і завдання освітнього компонента. Метою освітнього компонента є формування у студентів теоретичних знань, пов'язаних із забезпеченням фінансової безпеки суб'єктів господарювання, практичних навичок в ухваленні обґрунтованих рішень на основі фінансової інформації та професійних компетентностей щодо забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Завдання освітнього компонента:

- вивчення правових основ та інформаційного забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання;
- вивчення основних підходів до методики оцінювання рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання;
- вміння ідентифікувати загрози фінансовій безпеці суб'єктів господарювання;
- набуття навичок із прийняття обґрунтованих рішень щодо забезпечення або підвищення рівня фінансової безпеки підприємства;
- ознайомлення із нормативно-правовою базою забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання в Україні;
- оволодіння знаннями щодо місця й ролі фінансової розвідки в системі забезпечення фінансової безпеки підприємств;

Результати навчання (компетентності).

Компетентності, яких здобувач набуде в результаті вивчення дисципліни:

Інтегральна компетентність (ІНТ)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного

рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12 Здатність працювати автономно.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

Програмні результати

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Структура освітнього компонента

Денна форма навчання

Таблиця 1

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Модуль 1. Фінансова безпека підприємства як складова економічної безпеки						
Тема 1. Економічна безпека підприємств: сутність та шляхи	8,5	2	2	4	0,5	О, РЗ/К, Т (8 б)
Тема 2. Оцінювання фінансової безпеки підприємства	12,5	4	4	4	0,5	О, РЗ/К, Т (8 б)
Тема 3. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства	10,5	2	4	4	0,5	О, РЗ/К, Т (8 б)
Тема 4. Управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання	8,5	2	2	4	0,5	О, РЗ/К, Т (8 б)
Всього за модулем 1	40	10	12	16	2	
Модуль 2. Забезпечення фінансової безпеки підприємства						
Тема 5. Адаптація та її місце у фінансовій безпеці підприємства	6,5	2	2	2	0,5	О, РЗ/К, Т (8 б)
Тема 6. Інформаційне забезпечення фінансової безпеки підприємства	8,5	2	2	4	0,5	О, РЗ/К, Т (8 б)
Тема 7. Державне регулювання діяльності підприємства	6,5	2	2	2	0,5	О, РЗ/К, Т (8 б)
Тема 8. Фінансова розвідка в системі фінансової безпеки суб'єктів господарювання	8,5	2	2	4	0,5	О, РЗ/К, Т (8 б)
Всього за модулем 2	30	8	8	12	2	
Модуль 3. Фінансова безпека підприємств різних видів економічної діяльності та організаційно-правових форм господарювання						
Тема 9. Фінансова безпека банківських установ	13	4	4	4	1	О, РЗ/К, Т (8 б)
Тема 10. Фінансова безпека страхових компаній	13	4	4	4	1	О, РЗ/К, Т (8 б)
Тема 11. Фінансова безпека суб'єктів фондового ринку	11	2	4	4	1	О, Т, РЗ/К (10 б)
Тема 12. Фінансова безпека домогосподарств	13	4	4	4	1	О, Т, РЗ/К (10 б)
Всього за модулем 3	50	14	16	16	4	

Всього годин/Балів	120	32	36	44	8	100
---------------------------	-----	----	----	----	---	-----

Форма контролю*: О – опитування; Д – доповідь, ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/ робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота, Р – реферат, аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Заочна форма навчання

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Модуль 1. Фінансова безпека підприємства як складова економічної безпеки						
Тема 1. Економічна безпека підприємств: сутність та шляхи	10	1	1	7	1	О, РЗ/К, Т (8 б)
Тема 2. Оцінювання фінансової безпеки підприємства	10	1	1	7	1	О, РЗ/К, Т (8 б)
Тема 3. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства	10	1	1	7	1	О, РЗ/К, Т (8 б)
Тема 4. Управління фінансовою безпекою суб’єктів господарювання	10	1	1	7	1	О, РЗ/К, Т (8 б)
Всього за модулем 1	40	4	4	28	4	
Модуль 2. Забезпечення фінансової безпеки підприємства						
Тема 5. Адаптація та її місце у фінансовій безпеці підприємства	10	1	0,5	7	1,5	О, РЗ/К, Т (8 б)
Тема 6. Інформаційне забезпечення фінансової безпеки підприємства	10	1	0,5	7	1,5	О, РЗ/К, Т (8 б)
Тема 7. Державне регулювання діяльності підприємства	10	1	0,5	7	1,5	О, РЗ/К, Т (8 б)
Тема 8. Фінансова розвідка в системі фінансової безпеки суб’єктів господарювання	10	1	0,5	7	1,5	О, РЗ/К, Т (8 б)
Всього за модулем 2	40	4	2	28	6	
Модуль 3. Фінансова безпека підприємств різних видів економічної діяльності та організаційно-правових форм господарювання						
Тема 9. Фінансова безпека банківських установ	10	1	1	7	1	О, РЗ/К, Т (8 б)
Тема 10. Фінансова безпека страхових компаній	10	1	1	7	1	О, РЗ/К, Т (8 б)
Тема 11. Фінансова безпека суб’єктів фондового ринку	10	1	1	7	1	О, Т, РЗ/К (10 б)
Тема 12. Фінансова безпека домогосподарств	10	1	1	7	1	О, Т, РЗ/К (10 б)
Всього за модулем 3	40	4	4	28	4	
Всього годин/Балів	120	12	10	84	14	100

Форма контролю*: О – опитування; Д – доповідь, ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/ робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота, Р – реферат, аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота полягає в підготовці до практичних занять оцінювання за питаннями, підготовленими викладачем на основі лекційного матеріалу та з використанням відповідного навчально-методичного забезпечення.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно графіка консультацій. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню поточних завдань. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Навчання також може відбуватись в онлайн формі з використанням програми Zoom або Teams office 365 за погодженням із керівником курсу за наявності об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування та ін.). Недопустиме користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням.

Політика щодо академічної доброчесності: виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в тому числа з використанням мобільних гаджетів), втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату, що регламентовано Положенням ВНУ ім. Лесі Українки "Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату".

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються з нижчою оцінкою. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, довідка про стан здоров'я).

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації (<http://surl.li/daloo>).

Визнанню підлягають такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту загалом, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені силабусом навчальної дисципліни.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або

інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Якщо студент успішно виконав усі запропоновані викладачем завдання й отримав остаточну оцінку не меншу, ніж 75 балів, підсумкову оцінку він отримує без складання іспиту. Така оцінка виставляється в день проведення іспиту за умови обов'язкової присутності студента.

Якщо студент отримав остаточну оцінку нижчу за 75 балів, або бажає підвищити рейтинг на екзамен, підсумкова оцінка визначається як сума балів, отриманих за поточний контроль (максимум 40 балів) та оцінки за екзамен (максимум 60 балів).

Питання на екзамен

1. Економічна безпека суб'єктів господарювання та її рівні.
2. Сутність економічної безпеки підприємства та її рівні.
3. Елементи загроз економічній безпеці підприємства.
4. Фінансова безпека як складова економічної безпеки підприємств.
5. Зовнішні та внутрішні загрози фінансовій безпеці підприємств.
6. Методи оцінювання фінансової безпеки суб'єктів господарювання.
7. Взаємозв'язок фінансової безпеки держави та суб'єктів господарювання.
8. Фінансові інтереси суб'єктів господарювання.
9. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства.
10. Сутність управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання.
11. Бенчмаркінг як інструмент забезпечення фінансової безпеки підприємства.
12. Методи управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання.
13. Інструменти управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання.
14. Адаптація підприємства як засіб забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання.
15. Види та процес адаптації підприємства.
16. Фінансове забезпечення адаптації підприємства.
17. Інформаційне забезпечення адаптації суб'єкта господарювання до змін зовнішнього середовища.
18. Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання.
19. Сутність та види інформаційного забезпечення процесу планування фінансової безпеки суб'єкта господарювання.
20. Нормативно-правова база забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання.
21. Державне регулювання фінансової безпеки суб'єктів господарювання.

22. Недоліки та переваги нормативно-правового забезпечення фінансової безпеки підприємства.
23. Місце фінансової розвідки в системі забезпечення стратегічного розвитку підприємств.
24. Організація й ефективність фінансової розвідки.
25. Джерела, методи збору та обробки інформації в системі фінансової розвідки.
26. Фінансовий моніторинг як складова фінансової розвідки.
27. Інформаційне та нормативно-правове забезпечення безпеки суб'єктів банківської сфери.
28. Організаційно-методичне забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання банківської сфери.
29. Сучасний стан та ресурсне забезпечення фінансової безпеки суб'єктів у банківській сфері.
30. Інформаційно-аналітичне та нормативне забезпечення фінансової безпеки фондового ринку.
31. Організаційно-методичне забезпечення фінансової безпеки фондового ринку.
32. Сучасний стан фінансової безпеки фондового ринку України.
33. Сутність фінансової безпеки страхових компаній.
34. Механізм забезпечення фінансової безпеки страхових компаній.
35. Методика оцінки фінансової безпеки страхових компаній.
36. Сутність фінансової безпеки домогосподарств.
37. Методика оцінки фінансової безпеки банківських установ.
38. Методика оцінки фінансової безпеки домогосподарств.
39. Механізм забезпечення фінансової безпеки домогосподарств.
40. Механізм забезпечення фінансової безпеки банківських установ.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна література

1. Стащук О. В. Сучасна парадигма фінансової безпеки акціонерних товариств: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 398 с.
2. Фінансова безпека суб'єктів господарювання : підручник / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. Б. Жихор. К. : УБС НБУ, 2014. 605 с.
3. Кузенко Т. Б., Сабліна Н. Б. Фінансова безпека підприємства [Електронний ресурс] : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 123 с.
4. Концепція фінансової безпеки України (проект) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ufin.com.ua/koncersia/008.doc>.
5. Соломіна Г. В. Забезпечення фінансово – економічної безпеки підприємництва: навчальний посібник. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. 234 с.

Допоміжна література:

1. Карлін, М., Стащук, О., & Борисюк, О. (2021). ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ВРАХУВАННЯ НОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ РИЗИКІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 4(39), 376–386. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i39.241330>
2. Stashchuk, O., & Potrapeliuk, M. (2022). НАУКОВІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*, 4(28), 75–80. <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2021-04-75-80>
3. Барановський О.І. Філософія безпеки : монографія : у 2 т. К. : УБС НБУ, 2014. Т. 1 : Основи економічної і фінансової безпеки економічних агентів. 831 с.
4. Ладюк О. Д. Фінансова безпека: характеристика складників. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5280>
5. Stashchuk, O. 2020. ФІЛОСОФСЬКІ ДЕТЕРМІНАНТИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 1, 21 (Бер 2020), 7–11. DOI:<https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-01-7-11> .

Інтернет-ресурси

1. Законодавство України: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>
3. Сайт Міністерства фінансів України . URL: <http://www.minfin.gov.ua/>
4. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. URL: <https://smida.gov.ua/about>